

ULV I NORGE PR. 15. FEBRUAR 2017

FORELØPIGE KONKLUSJONER FOR VINTEREN 2016-2017

RAPPORT 2

Bakgrunnen for denne foreløpige statusrapporten om ulv i Norge er pågående og mangeårige felles svensk-norske bestandsregistreringer av ulv i vinterhalvåret. Resultatene er foreløpige og gir et sammendrag over det som til nå er dokumentert og kartlagt om ulvens status i Norge vinteren 2016-2017. Resultatene i denne rapporten bygger på systematiske sporinger av ulv på snø gjennomført av Statens naturoppsyn (SNO) og Høgskolen i Innlandet, DNA-analyser ved Rovdata av innsamlet genetisk materiale, informasjon om døde ulver og mer tilfeldige ulvemeldinger som er kvalitetssikret og kan skilles fra andre ulver på annen måte, alt innlagt i Miljødirektoratets Rovbase. Pågående registreringer av ulv er en del av Det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr i Norge.

Mer detaljer om bakgrunn og metodikk som brukes i ulveregistreringene finnes i den offisielle sluttrapporten fra forrige vinter: Wabakken m.fl. 2016: Bestandsovervåking av ulv vinteren 2015-16. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia, 1-2016. Rovdata, Viltskadecenter og Høgskolen i Hedmark. 48 s. Denne og andre årlig utgitte statusrapporter fra perioden 1998-2015 er tilgjengelige på hjemmesidene til Rovdata (<http://www.rovdata.no>), Høgskolen i Innlandet (www.inn.no), Det Skandinaviske Ulveforskningsprosjektet - SKANDULV (<http://www.slu.se/skandulv>) og Viltskadecenter (SLU) (<http://www.slu.se/viltskadecenter>). Når det gjelder metoder som blir brukt i registreringene henvises også til felles svensk-norske instruksjoner ved Rovdata (<http://www.rovdata.no/Instrukser.aspx>). Sluttrapporten med endelige konklusjoner om bestandsstatus for ulv i Norge og Skandinavia vinteren 2016-2017 er sammen med svenske kollegaer planlagt ferdigstilt til 1. juni 2017.

Når det gjelder stedsangivelser for nedenfor navngitte ulverevir, henvises det også til sluttrapporten fra forrige vinter, som nevnt ovenfor.

Antall og utbredelse

Så langt i registreringssesongen 2016-2017 er det for perioden 1. oktober-15. februar dokumentert totalt 84-91 ulver i Norge, hvorav 38 med helnorsk tilhold, 38-41 med tilhold på begge sider av riksgrensen og 8-12 med usikker grensestatus (Tabell 1). Når de åtte ulvene som er kjent avlivet i samme periode blir trukket fra, er det foreløpig i vinter registrert 76-83 ulver med helnorsk tilhold eller med tilhold i revir på tvers av riksgrensen (Tabell 1; Figur 1). Potensielt kan de oppgitte antall ulver i noen av revirene Osdalen, Slettås og Julussa i realiteten være lavere ved rapportens offentliggjøring, fordi det i tillegg til valpene fra i fjor også er påvist ett år gamle avkom i disse tre revirene. Slike ettåringer vil normalt forlate sine oppvekstrevir på uforutsigbare tidspunkter i løpet av vinteren (oktober-mars).

Valpekull og familiegrupper av ulv

Med unntak av det avlivede Spekedalsparet er alle vinterens dokumenterte ulvepar og familiegrupper (flokker) påvist i revir med tilhold enten fullstendig eller delvis innenfor norsk ulvesone (Figur 1, Tabell 1). Det er foreløpig ingen indikasjoner eller mistanke om uoppdagede ulveflokker eller par med helnorsk tilhold utenfor norsk ulvesone (Figur 1).

Når det gjelder valpekull født i helnorske ulverevir, er det foreløpig påvist tre slike ynglinger i 2016, hvorav ett av kullene tilhører ulvepar som sist vinter og hittil i vinter har hatt revir med fullstendig tilhold innenfor norsk ulvesone (Letjenna i Hedmark); Tabell 1, Figur 1). De to andre valpekullene er dokumentert i ynglerevirene Osdalen og Julussa. Begge disse ulveflokkene har hatt helnorsk revirtilhold både innenfor og utenfor ulvesonen (Figur 1). I tillegg er det hittil dokumentert én valp og yngling i Auskogsreviret i Akershus, men her gjenstår en del arbeid med å kartlegge revirgrenser og eventuell norsk-svensk tilhørighet.

Når det gjelder valpekull født i ulverevir med tilhold på tvers av riksgrensen (grenserevir) er det påvist 3-5 slike ynglinger i 2016 (Tabell 1). Flere ynglinger i grenserevir kan eventuelt bli dokumentert ved videre sporingsarbeid og DNA-analyser.

Ulv i Norge utenfor ulvesonen

I tillegg til Spekedalsparet som hadde helnorsk tilhold utenfor ulvesonen før de ble avlivet er det foreløpig i vinter dokumentert 5 enslige ulver som *kun* er påvist utenom ulvesonen, dette i fylkene Nord-Trøndelag, Hedmark, Akershus og Aust-Agder. I tillegg til Spekedalsparet er 4 av disse 5 enslige ulvene nå avlivet (Tabell 1). Dessuten har en ung tisper fra Slettåsreviret i løpet av registreringsperioden utvandret og blitt avlivet i Sverige (Tabell 1). Tidligere i høst og vinter ble det også gjort flere sannsynlige observasjoner av ulv i Oppland som trolig kunne sees i sammenheng med ulven ved Hurdalssjøen. Av enslige ulver utenfor ulvesonen i Norge har registreringene for tiden kun kjennskap til 1-2 individer, begge i Hedmark. En ulv er påvist i Nordbygda i Løten, og en valp fra Letjenna er registrert på grensa mellom Åmot og Løten, men sistnevnte kan eventuelt ha gått tilbake til flokken. (Tabell 1).

Ulven som 6. oktober ble skutt under lisensjakt i Froland kommune på Sørlandet, var en tisper. Denne ulven representerer det sørvestligste funn av en ulvetisper i Norge siden 1800-tallet, med andre ord den lengste utvandringen mot sørvest av en ulvetisper fra den svensk-norske ulvestammen i nyere tid. DNA-analyser ved Rovdata viste at hun var født i Prästskogen-reviret i Gävleborgs län øst i Sverige.

Meld fra om ulv eller ulvespor!

Det gjenstår fortsatt en del av vinterens sporingssesong med tanke på kartlegging av ulv i Norge. Alle meldinger om spor eller observasjoner av ulv mottas med takk. Dette gjelder spesielt der det er mistanke om at ulv kan ha ynglet i år. Ulvespor og andre observasjoner/funn kan meldes til Høgskolen eller Statens naturoppsyn (SNO).

Med vennlig hilsen

Petter Wabakken
Prosjektleder
Høgskolen i Innlandet
Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag
Evenstad
2480 Koppang
Telefon: (+47) 97044518
E-mail: petter.wabakken@inn.no

Erling Maartmann
Feltkoordinator
Høgskolen i Innlandet
Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag
Evenstad
2480 Koppang
Telefon: (+47) 48112070
E-mail: erling.maartmann@inn.no

Tabell 1. Ulv foreløpig dokumentert i Norge pr. 15. februar vinteren 2016-2017 med helnorsk tilhold (38), med tilhold på begge sider av riksgrensen (38-41), eller med usikker grensestatus (8-12).

REVIR/ område	Revir nr	LAND	FYLKE/LÄN	Sosial status 2016-17	Kull født i 2016	Antall ulver 2016-17
Osdalen	1	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	9
Julussa	2	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	7
Letjenna	3	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	6
Aurskog	4	N/S?	Akershus/?	Familiegruppe	Ja	3
Mangen	5	N/S?	Hedmark/?	Familiegruppe?	?	3
Slettås	6	N/S	Hedmark/Värmland	Familiegruppe	Ja	8-9
Varåa	7	N/S	Hedmark/Värmland	Familiegruppe	Ja	5-7
Juvberget	8	S/N	Värmland/Hedmark	Familiegruppe	Ja	8
Rotna	9	S/N	Värmland/Hedmark	Familiegruppe	?	3
Skillingmark	10	S/N	Värmland/Østfold	Familiegruppe?	Ja?	7
Spekedalen	11	N	Hedmark	Revirmark. par	Nei	2 ¹
Fulufjellet	12	N/S	Hedmark/Dalarna	Revirmark. par	Nei	2
Kynna	13	N	Hedmark	Revirmark. par	Nei	2
Flisdalen	14	N/S?	Hedmark/?	Revirmark. par?	?	2
Østmarka	15	N	Akershus	Revirmark. par?	Nei	2
Hobøl	16	N	Østfold	Revirmark. par?	Nei?	2
Dals Ed-Halden	17	S/N	V. Götaland/Østfold	Revirmark. par?	Nei?	2
Elgklinten	18	N/S	Hedmark/Värmland	?	?	2
Gräsmark?	19	N/S?	Hedmark/?	Revirmark. par?	Nei?	0-2
Østre Eidskog	20	N/S?	Hedmark/?	Revirmark. par?	Nei?	0-2
Slemdalen-Løten		N	Hedmark	Ikke-stasjonær	Nei	1
Drevsjø-Idre		S/N	Dalarna/Hedmark	Stasjonær?	Nei	1 ²
Jømna		N	Hedmark	Ikke-stasjonær?	Nei	1
Hurdalssjøen		N	Akershus	Ikke-stasjonær	Nei	1
Lierne		N	Nord-Trøndelag	Ikke-stasjonær?	Nei	1 ³
Koppang		N	Hedmark	Stasjonær?	Nei	1 ⁴
Ringsaker		N	Hedmark	Ikke-stasjonær?	Nei	1 ⁵
Stange		N	Hedmark	Stasjonær?	Nei	1 ⁶
Froland		N	Aust-Agder	Ikke-stasjonær?	Nei	1 ⁷
Totalt (inkl. 8 døde)						84-91

¹ Par avlivet ved skadefelling i Rendalen kommune 2. desember 2016, født i revirene Slettås (hann) og Juvberget (tispe).

² Tispe i par avlivet i reinbeiteområde nord for Idre i Sverige 19.11.2016. Utvandret fra Slettås-reviret i oktober.

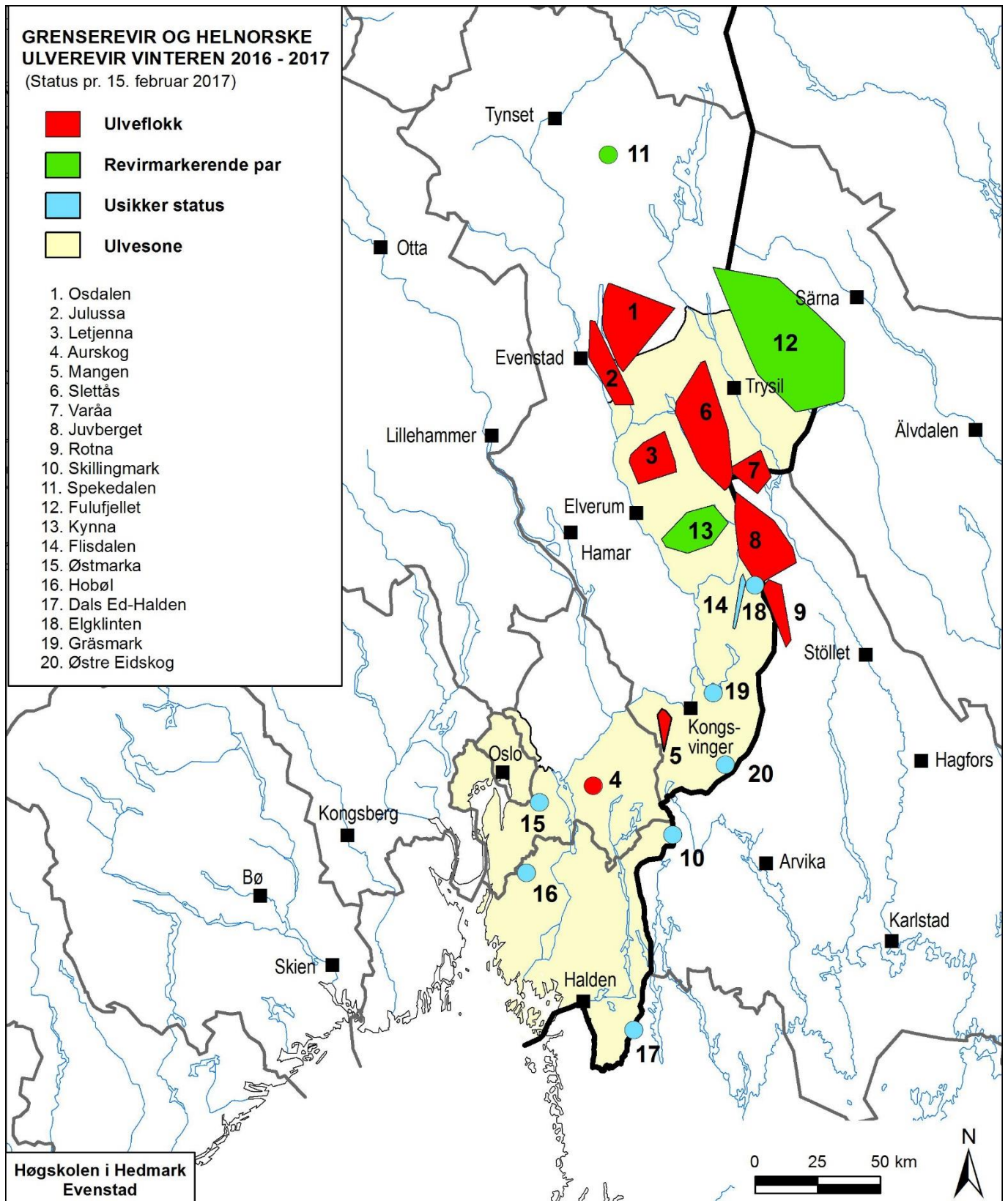
³ Hannulv avlivet ved nødverge i Lierne kommune 26. oktober 2016.

⁴ Hannulv avlivet ved lisensjakt i Stor-Elvdal kommune 3. november 2016.

⁵ Hannulv avlivet ved lisensjakt i Ringsaker kommune 11. januar 2017.

⁶ Tispe avlivet ved lisensjakt i Stange kommune 7. februar 2017.

⁷ Tispe avlivet ved lisensjakt i Froland kommune 6. oktober 2016.

Figur 1. Utbredelse av helnorske og svensk-norske ulverevir som foreløpig er kartlagt pr. 15. februar vinteren 2016-2017. De oppgitte revirgrenser er *minimumsgrenser*.